

DRUŽSTVO ZDRAVOTNÍHO PRŮZKUMU A JEHO ČINNOST V RÁMCI 6. POLNÍ NEMOCNICE

Pavel NÁPLAVA, Karel KOVAŘÍK, Miloslav MARTINEC
Družstvo zdravotního průzkumu 6. polní nemocnice, Afghánistán

Na území Afghánistánu v hlavním městě Kábulu působí v současné době 6. polní nemocnice AČR v rámci operace vojsk ISAF. Afghánistán je země s výskytem mnoha závažných infekčních onemocnění včetně cholery, tyfu, brucelózy, malárie, leishmaniózy a několika druhů hemoragických horeček, dále např. i antraxu nebo moru. Celá situace je o to komplikovanější, že se na zdejším území za posledních mnoho let, vzhledem k probíhajícím válkám a vládě Talibanu, neprováděly žádné průzkumy ani studie mapující endemická ohniska výskytu těchto závažných chorob a jejich četnosti. Stejně nepřesná jsou také hlášení o nemocnosti osob a způsobu jejich léčby, což je způsobeno neexistencí odpovídajícího laboratorního zázemí a akutním nedostatkem moderního vybavení lékařskou technikou a léky.

Právě v této situaci má velký význam u našich vojáků i vojáků ISAF prevence výskytu infekčních onemocnění a jejich rychlá a správná diagnostika. Tým lékařů a laboratorních pracovníků, který pracuje v rámci družstva zdravotního průzkumu působícího v této oblasti jako součást 6. PN, má zásluhu na tom, že se tyto závažné nemoci zatím českým vojákům vyhýbají. Do výbavy týmu patří i speciální pojízdná hygienicko-epidemiologická laboratoř PHEL II, která je první svého druhu zařazená do výzbroje AČR a představuje důležitou součást 6. PN umožňující základní mikrobiologické, virologické, parazitologické a veterinární vyšetření v polních podmínkách. Tato laboratoř je příslušníky ostatních vojsk ISAF přijímána velmi pozitivně a není dne, kdy by nebyla navštívena lékaři z jiných kontingentů.

V prvních dvou měsících činnosti nemocnice bylo v této laboratoři zpracováno přes 400 vzorků a provedeno téměř 1000 vyšetření především klinického materiálu pacientů nemocnice, ale také vzorků vody, potravin a zevního prostředí. Nelze opomenout, že část těchto vyšetření byla provedena ve prospěch příslušníků ostatních kontingentů vojsk ISAF, kteří nemají k dispozici srovnatelné vybavení. Na vymezeném území, kde je rozmístěna 6. PN, bylo stanoveno několik kontrolních bodů, kde může dojít potenciálně ke kontaminaci, event. ke křížové kontaminaci, a možnému dalšímu šíření infekčních chorob mezi příslušníky 6. PN. Tato kontrolní kritická místa (CCP) jsou pod zvýšeným zdravotním dozorem a jsou zde pravidelně odebrány vzor-

ky k laboratornímu vyšetření. Jedná se v první řadě o kuchyň, místo pro umývání nádobí, toalety a umývárny, ale i vchod do vojenské základny 6. PN, kde dochází ke styku s místními obyvateli. Zvýšená hygienicko-epidemiologická pozornost je zde také věnována ovoci a zelenině a dalším potravinám, u kterých je rovněž prováděno pravidelné bakteriologické vyšetření.

U vyšetřených pacientů převažují průjemová onemocnění a lze konstatovat, že kromě 2 případů výskytu dyzentérií, kde k nákaze došlo zřejmě při plnění náročných úkolů mimo základnu, se u našich vojáků neprokázalo žádné závažné infekční onemocnění. Ve všech ostatních případech byli původci onemocnění podmíněně patogenní mikroorganismy, které se uplatňují při vyčerpání a oslabení imunitního systému, jež je v těchto pro nás extrémních klimatických podmínkách poměrně snadné. Panují zde pro nás nepříjemně vysoké denní teploty v průměru 45–55 °C, při velmi nízké relativní vlhkosti vzduchu 5–20 %. K těmto extrémním životním podmínkám je nutné ještě započítat nadmořskou výšku města Kábulu, která je 1800 m nad mořem. Z těchto údajů je zřejmé, že funkční epidemiologické pracoviště má v podobných situacích naprosto zásadní význam pro zmapování dosud neprobádaných území v rámci působnosti vojsk a zejména pak pro úspěšnou preventivní a léčebnou činnost všech vojenských lékařů a zdravotníků v těchto vojenských seskupeních.

Jednou z dalších povinností týmu je i monitorování rezervoárových živočichů a přenašečů nálezů na území základny 6. PN vytvářením nevhodných podmínek pro jejich výskyt a případně jejich likvidace.

Náročná protiepidemická práce včetně jednotlivých kontrolních činností členy zdravotního průzkumu je nemyslitelná bez organizační podpory velitele 6. PN plk. MUDr. Jindřicha Sitty.

Korespondence: MUDr. Pavel Náplava
Ústřední vojenský zdravotní ústav
Chodská 21
612 00 Brno

Do redakce došlo 12. 2. 2002